

Acta Periodica

***TUDOMÁNY A TÁRSADALOM
SZOLGÁLATÁBAN***

**EDUTUS
EGYETEM**

XXXII. KÖTET

Eduvus Egyetem
2800 Tatabánya, Stúdió tér 1.

Főszerkesztő:
Némethné Dr. Gál Andrea

Felelős szerkesztő:
Forrai Márta

Szerkesztette:
Vigh László PhD

MINDEN JOG FENNTARTVA

A mű egészének, vagy bármely részének másolása, sokszorosítása,
valamint információszolgáltató rendszerben történő tárolása
és továbbítása csak a kiadó engedélyével megengedett

Lektorált

ACTA PERIODICA 32. KÖTET
EDUTUS EGYETEM KIADÁSA

www.edutus.hu

ISSN 2063-501X

2024. december

TARTALOMJEGYZÉK

FIZETÉSI MEGOLDÁSOK ALKALMAZÁSA AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEMBEN KOVÁCS TAMÁS, PÓKA VIKTOR	4

[HTTPS://WWW.EDUTUS.HU/CIKK/FIZETESI-MEGOLDASOK-ALKALMAZASA-AZ-ELEKTRONIKUS-KERESKEDELEMBEN/](https://www.edutus.hu/cikk/fizetesi-megoldasok-alkalmazasa-az-elektronikus-kereskedelemben/)

PARADIGMÁK TALÁLKOZÁSA: DIGITALIZÁCIÓ ÉS FENNTARTHATÓSÁG A TURIZMUS 4.0-BAN DR. MIKLÓS ILONA	13

[HTTPS://WWW.EDUTUS.HU/CIKK/PARADIGMAK-TALALKOZASA-DIGITALIZACIO-ES-FENNTARTHATOSAG-A-TURIZMUS-4-0-BAN/](https://www.edutus.hu/cikk/paradigma-talalkozasa-digitalizacio-es-fenntarthatosag-a-turizmus-4-0-ban/)

HIBRID KONTRA TÁVOKTATÁS: HALLGATÓI MOTIVÁCIÓ VIZSGÁLATA FELSŐOKTATÁSI KÖRNYEZETBEN DR. VALKÓ VIVIEN	26

[HTTPS://WWW.EDUTUS.HU/CIKK/HIBRID-KONTRA-TAVOKTATAS-HALLGATOI-MOTIVACIO-VIZSGALATA-FELSOOKTATASI-KORNYEZETBEN/](https://www.edutus.hu/cikk/hibrid-kontra-tavoktatas-hallgatoi-motivacio-vizsgalata-felsooktatasi-kornyezetben/)

A TUDOMÁNY JÖVŐBENI LEHETŐSÉGEI A GAZDASÁGPOLITIKAI DÖNTÉSEK ALAKÍTÁSÁBAN DR. FICZERE PÉTER, DR. BORBÁS LAJOS	39

[HTTPS://WWW.EDUTUS.HU/CIKK/A-TUDOMANY-JOVOBENI-LEHETOSEGEI-A-GAZDASAGPOLITIKAI-DONTESEK-ALAKITASABAN/](https://www.edutus.hu/cikk/a-tudomany-jojobeni-lehetosegei-a-gazdasagpolitikai-dontesek-alakitasaban/)

LINK: <https://www.edutus.hu/cikk/hibrid-kontra-tavoktatas-hallgatoi-motivacio-vizsgálata-felsőoktatási-környezetben/>

HIBRID KONTRA TÁVOKTATÁS: HALLGATÓI MOTIVÁCIÓ VIZSGÁLATA FELSŐOKTATÁSI KÖRNYEZETBEN

DR. VALKÓ VIVIEN egyetemi tanársegéd

Károli Gáspár Református Egyetem, Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális
Kar, Gazdaság-, és Vezetéstudományi Intézet, Üzleti Tudományok,
Vezetés és Szervezés Tanszék
e-mail: valko.vivien@kre.hu

DOI: [10.47273/AP.2024.32.26-38](https://doi.org/10.47273/AP.2024.32.26-38)

ABSZTRAKT

A hallgatók érdeklődésének felkeltésére, növekvő teljesítményének elősegítésére és ismereteinek mélyítésére az oktatási rendszer, az oktatási forma és az oktatók személyisége is hatással van. A motiváció vizsgálatára az oktatási környezetben is hangsúlyt kell fektetni. A kutatás célja volt megvizsgálni, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatókat külső vagy belső motivációjuk befolyásolja-e inkább, milyen tényezőket tartanak fontosnak tanulmányaik során. Továbbá felmérni hogyan vélekednek az egyes oktatási formákról, milyen tapasztalataik vannak, valamint mely oktatási módszer lenne számukra az ideális. A tanulmány szekunder és primer kutatáson alapul. Az empirikus kutatást megalapozó elméleti keret hazai és nemzetközi szakirodalmakra támaszkodott. A primer kutatás kérdőíves felméréssel valósult meg. A kutatás főbb megállapításai alapján, a hallgatók belső motivációja magasabbra értékelt, külső motivációjukkal szemben, amit 66,9%-ban a kitűzött célok elérése, 60,0%-ban az egyén készségeinek fejlesztése és 52,3%-ban a tudás, új ismeretek megszerzése iránti vágy befolyásol. A hallgatók 44,6%-a számára a vegyes, azaz a jelenléti és távoktatás ötvözése lenne az optimális és ideális megoldás.

Kulcsszavak: távoktatás, hibrid oktatás, hallgatói motiváció, felsőoktatás

ABSTRACT

The education system, the form of education, and the personality of the teachers also have an impact on arousing students' interest, promoting their increased performance, and deepening their knowledge. Emphasis should be placed on examining motivation in the educational environment. The aim of the research was to examine whether students in higher education are more influenced by their extrinsic or intrinsic motivation, and what factors they consider important during their studies. Furthermore, to assess their opinions about the various forms of education, what experiences they have, and what would be the ideal educational method for them. The study is based on secondary and primary research. The theoretical framework underlying the empirical research was presented based on domestic and international literature. The primary research was carried out using a questionnaire survey. Based on the main findings of the research, students' intrinsic motivation is rated higher than their extrinsic motivation, which is influenced by the desire to achieve set goals in 66,9%, develop

individual skills in 60,0%, and acquire knowledge and new skills in 52,3%. For 44,6% of students, blended learning, i.e. combining face-to-face and distance learning, would be the optimal and ideal solution.

Keywords: distance education, hybrid education, student motivation, higher education

1. Bevezetés

Tudományos és gyakorlati megközelítésben a motiváció vizsgálata szükségszerű kérdés. Nem csak napjainkban, de az elmúlt évtizedek során is megannyi megközelítésben szóltak kutatók és gyakorlati szakemberek a motivációt befolyásoló külső és belső tényezőkről. Számos elmélet is született az emberek viselkedését meghatározó ösztönző erőkről. Köztudott, hogy a munkahelyi vagy munkavállalói motiváció mennyire összetett jelenség, az oktatási vagy tanulási motiváció esetében sincs ez másképp. A hallgatók tanulásra való ösztönzése vagy jobb teljesítményre való motiválása nem könnyű feladat, ami az oktatók munkásságára is jelentős mértékben hatást gyakorol. A hallgatói aktivitás és nyitott hozzáállás megkönnyíti az oktatók feladatát, ugyanakkor a passzivitás jelentős akadályokat jelent nemcsak az oktató munkájában, hanem a többi hallgató együttműködésében is. Napjainkban a hallgatók motivációját nemcsak az oktatás színvonala, a tananyagok nehézségi szintje és az oktatók személyisége befolyásolja, hanem az oktatási forma is, legyen szó hagyományos jelenléti vagy távoktatásról, akár egy újszerű módszerről: a hibrid oktatásról. Mindhárom oktatási forma esetében megannyi előnyt és hátrányt lehet felsorakoztatni, amelyek eltérő mértékben befolyásolják a hallgatók oktatáshoz való hozzáállását, tanulási kedvét és motivációját.

Jelen tanulmány célja volt megvizsgálni, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatókat külső vagy belső motivációjuk hajtja inkább, valamint a két típuson belül melyek azok a tényezők, amelyek jelentős mértékben befolyásolják őket tanulmányaik során, továbbá felmérni hogyan vélekednek az egyes oktatási formákról, milyen tapasztalataik vannak, valamint mely oktatási módszer lenne számukra az ideális.

2. Kutatási módszertan

A tanulmány szekunder és primer kutatásra épül. A szekunder kutatás a témával szorosan összefüggő hazai és nemzetközi szakirodalom, valamint aktuális tudományos írások begyűjtésére korlátozódik. A szakirodalmi összefoglaló lényegre törően bemutatja a motiváció fogalmát általánosságban és a tanulás megközelítésében. Továbbiakban a távoktatás és a hibrid oktatás jelentőségét, előnyeit és hátrányait ismerteti oktatói és hallgatói szemszögből. Az elméleti keret alapjául szolgál az empirikus kutatás lebonyolításának. A kutatási kérdések felvázolása az átolvasott szakirodalom alapján történt. A tanulmány empirikus fejezetében ismertetett kutatási eredmények kvantitatív kutatási módszerrel, azon belül kérdőíves felméréssel kerültek begyűjtésre. A célcsoport felsőoktatási intézményben, tanulmányaikat alap-, mesterképzésben folytató hallgatók voltak, akik távoktatásban is szereztek tapasztalatot. A begyűjtött adatokon leíró (deskriptív) statisztikai elemzések elvégzése történt. A kutatási eredmények diagramok és táblázatok segítségével kerültek bemutatásra.

3. Elméleti háttér

3.1. A motiváció általánosságban

A motiváció latin kifejezés, a „movere” igéből eredeztethető, melynek jelentése mozogni, mozgatni. A motiváció eredete a történelem előtti időkre vezethető vissza, amikor az embereket csupán alapvető túlélési szükségletek motiválták. Az idő előrehaladtával a motiváció jelentése és természete megváltozott, megértésére különböző elméletek és megközelítések alakultak ki (Bruce & Pepitone, 1999). Tudományos szintén folyamatos vita tárgyát képezi, hogy a motiváció kizárólag belülről fakad-e, vagy létezik-e részben belülről, részben kívülről fakadó kombinációja (Tiwery & Souisa 2019). A motiváció egy pszichológiai folyamat, mely hatására az egyének magabiztosan és céltudatosan cselekednek (Nurlina et al., 2023). Cselekedetek mozgatórugója, mely meghatározza az egyén magatartását, tevékenységét. Magában foglalja a vágyakat, a szükségleteket, a késztetést, hogy elérjünk valamit. A motiváció az emberi pszichológia és viselkedés összetett része, amely hatással van arra, hogy az egyének mennyi időt és energiát fektetnek egy adott feladatba, hogyan gondolkodnak és éreznek azzal kapcsolatban. Ugyanakkor a motiváció egy folyamat, ami valamilyen hiányosságból vagy szükségletből indul ki, és egy olyan viselkedést vagy késztetést aktivál, amely a cél elérésére ösztönöz (Filgona et al., 2020). A motiváció intenzitása megmutatja, hogy az egyén mekkora erőfeszítéssel, időbefektetéssel és energiával próbálja elérni kitűzött célját. Gyakran megesik, hogy egy bizonyos célért sokkal többet vagyunk hajlandóak megtenni, mint más célokért (Bright et al., 2019).

3.2. A tanulási motiváció

A motiváció és a tanulás szorosan összefüggő fogalmak. Az új ismeretek, tudás elsajátítására késztető belső indíttatás a tanulási motiváció (Fehér & Fodor, 2020). A tanulási motiváció leggyakrabban követelményekkel, jutalmazással és büntetéssel jár. A hallgatók motivációja szorosan összefügg elért eredményeikkel. A megélt sikerek vagy kudarcok visszajelzést adnak, formálva tovább a hallgatók motívumrendszerét. Az oktatók elvárásai, reakciói is jelentős mértékben befolyásolják a hallgatók teljesítményét, énképét, hajlandóságát és motívumait (Józsa & Fejes, 2012). Az oktatási környezetben átélt kudarcok oka gyakran a tanulási motiváció hiánya (Fejes, 2015). A hallgatói hatékonyság és teljesítőképesség tekintetében mérvadó szempont, hogy milyen tényezők hatnak a tanulási motivációra és miképp lehetséges az érdeklődést felkelteni, hosszú távon fenntartani (Sütő, 2021). A külső motiváció (extrinzik) egyéneken kívülről érkezik, arra ösztönöz, hogy az egyén folyamatosan nyerjen és felülmúljon másokat, ahelyett, hogy élvezze a tevékenységet. A külső motiváció káros hatása, hogy a tanulás csak addig marad fenn, amíg van elismerés és jutalmazás, amint az megszűnik, a tanulás is alábbhagy. A belső motiváció (intrinzik) maga a feladat iránti érdeklődés vagy élvezet. A belső motiváció már a 70-es évek óta a szociál- és oktatáspszichológusok vizsgálatainak fókuszában állt. Általában a magas tanulmányi teljesítmény a hallgatók belső motivációjával függ össze. Az oktatásban a belső motivációra kell összpontosítani, hogy a tudásvágy és az önálló keresés ösztönözze a hallgatókat (Fülöp, 2017; Tohidi & Jabbari, 2012). Kiss (2015) következtetései alapján a hallgatókat a külső motiváció ösztönzi, vagyis valamilyen külső cél (pl. munkaerőpiacon való boldogulás) befolyásolja őket leginkább. Továbbá jelentős hatással bír a külső szabályozó erő (szűkebb értelemben pl. család), valamint tágabb értelemben a társadalmi elvárásoknak való megfelelés. Ugyanakkor a belső motiváció (pl. tudás megszerzésére irányuló késztetés) is fontos a hallgatók számára.

3.3. *A táv-, és hibrid oktatás jelentősége*

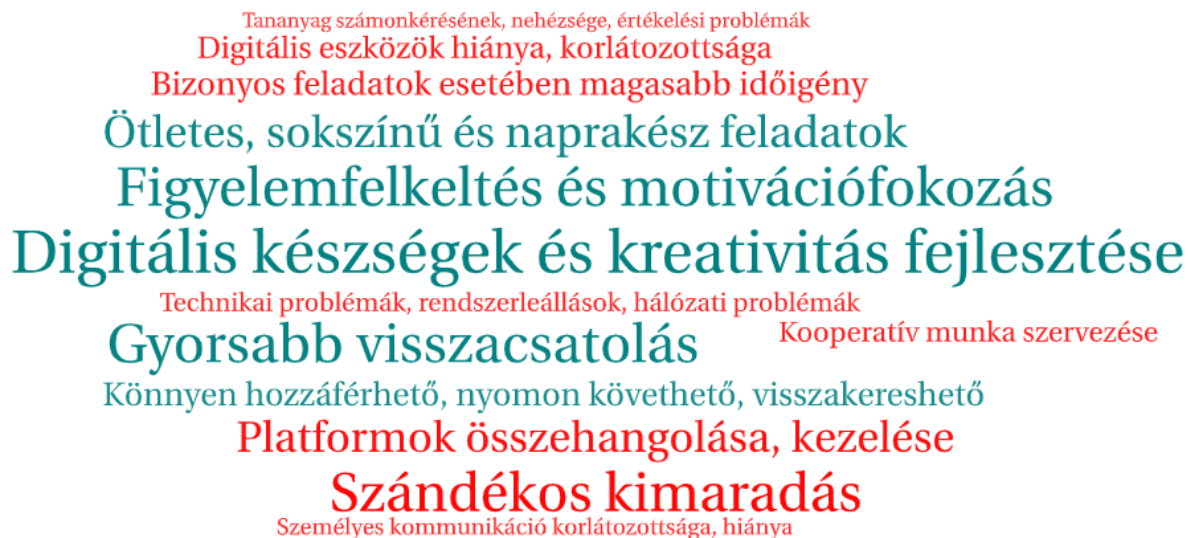
A koronavírus-járvány világszerte komoly kihívásokat okozott az élet minden területén, nem volt ez másképp az oktatásban sem. Ugyanakkor a távoktatás és az oktatásban alkalmazott online platformok nem számítottak újdonságnak (Nahalka, 2021). A távoktatás a 18. századra vezethető vissza, amikor is az Egyesült Államokban lehetővé vált az oktatás levelezés útján. Majd száz évvel később, Európában is megjelent a távoktatás. Az évszázadok során széles körben egyre fejlettebb technikai eszközök (pl. videó, számítógép stb.) jelentek meg, melyek színesebbé és korszerűbbé tették az oktatást. Az információs szupersztráda elterjedése felgyorsította a fejlődést és új szintre emelte a távoktatást (EFEB, 2017). A távoktatás egy olyan oktatási metódus, amely során az oktató és a tanuló nincs közvetlen kapcsolatban egymással, nem tartózkodnak azonos helyen. Az oktató elektronikus eszközök segítségével juttatja el a tananyagot a tanuló számára, aki a képzési idő javarészában önállóan tanul, valamint van lehetősége konzultációra az oktatóval (Malatyinszki, 2020). A digitális oktatás egy olyan hagyományos tantermi vagy távoktatási módszer, amely során az oktatók és a hallgatók IKT eszközöket (információs és kommunikációs technológiai eszközök), adatbázisokat és digitális tartalmakat alkalmaznak (Szűts, 2021). Fontos, hogy a beszélgetések, a videokonferenciák és az előadások archiválva legyenek, tértől és időtől függetlenül elérhetővé váljanak az egész évfolyam számára. Az oktatóknak törekedniük kell arra, hogy világos, rövid és egyértelmű utasításokat adjanak, valamint fenntartsák a folyamatos kommunikációt (Szűts, 2020). A távoktatás nehezebb azon tárgyak kapcsán, amelyek esetében a gyakorlati rész nem hanyagolható el. Ide tartoznak a laboratóriumokhoz és egyéb speciális felszerelésekhez kapcsolódó tárgyak (Farnell et al., 2021). A hallgatók viszonylag rugalmasan kezelték az online oktatásra való átállást. Sokan szívesebben tanultak otthonról, produktívabbnak érezték magukat, úgy osztották be a tanulási időt, ahogy azt ideálisabbnak látták (Simon, 2021). Azonban sokak számára megnövekedett stresszérzéssel, motivációhiánnyal és a határidők elmosódásával járt az online oktatás (Farnell et al., 2021). Szenczióvá és társ. (2021) eredményei arról tanúskodnak, hogy a koronavírus-járvány idején a hallgatók vegyes érzelmekkel fogadták az átmenetileg bevezetett távoktatást. A hallgatók közel háromnegyede nehezen tudott megbarátkozni a távoktatással, ugyanakkor a hallgatók 60%-a elégedett volt a távoktatás minőségével. A kezdeti nehézségek ellenére összességében pozitívan vették az akadályokat az oktatók és a hallgatók egyaránt.

Az 1. ábra a távoktatás előnyeit és hátrányait mutatja szófelhő formájában Kézi (2023), Nahalka (2021) és Schirm (2021) alapján. Az előnyök zöld, míg a hátrányok piros színnel kerültek felsorakoztatásra. Szemmel látható, hogy a távoktatás esetében a hátrányok meghaladják az előnyöket. Távoktatás során fejlődnek a hallgatók digitális készségei és kreativitása. Motivációjuk nő, ötletes és sokszínű, aktuális feladatot kell teljesíteniük. Az új ismeretek könnyen hozzáférhetőek, nyomon követhetőek és visszakereshetőek, továbbá a visszacsatolás is gyorsabb. Ezen pozitívumok ellenére, ugyanakkor számos negatívummal kell számolni, többek között az oktatók nehézségeibe ütköznek a tananyag számonkérése és a hallgatói teljesítmény értékelése során. Nem minden hallgató számára biztosított megfelelő digitális eszköz és hálózati hozzáférés. Bizonyos feladatok teljesítése sokkal több időt vesz igénybe, valamint a hallgatók együttműködése (pl. csapatmunka) is korlátokba ütközik. Az oktatás digitalizálásának jelentős hátulütője a technikai problémák, váratlan rendszerleállások és hálózati problémák. Nem melleleg az alkalmazott platformok összehangolása, kezelése is problémákat vet fel.

Az oktatók és hallgatók csupán a virtuális térben találkoznak, így a személyes kommunikáció hiánya is negatívan érintheti a hatékony együttműködést. A hallgatók részéről nem kizárt a szándékos kimaradás, valamint az online órák hanyagolása.

1. ábra: A távoktatás előnyei és hátrányai

Forrás: saját szerkesztés, Kézi (2023), Nahalka (2021) és Schirm (2021) alapján

A koronavírus-járványt megelőzően a hibrid oktatási módszert több felsőoktatási intézmény alkalmazta a hagyományos oktatás alternatívájaként vagy kiegészítéseként. A hibrid oktatás a hagyományos jelenléti oktatás és a távoktatás egyvelege. A tanórák egy része jelenléti formában, míg másik része a virtuális térben zajlik. A hallgatói aktivitás és hajlandóság elérésére, valamint a motiváció növelésére és a passzivitás csökkentésére hatékonyabb eszközökre van szükség (Kiss, 2021; Kazainé 2021). Az IKT-alkalmazások oktatási környezetben való megnövekedett hozzáférhetősége révén a tudásmegosztás és felmérés többé nem korlátozódik a formális tanulási környezetre (Kee et al., 2024). A koronavírus-járvány idején az oktatók többsége a tanórákat a hasonló elveken működő elektronikus felületeken tartották, többek között a Zoom, a Skype, a Microsoft Teams, illetve a Google Classroom programok bizonyultak optimális megoldásnak (Engel, 2021). A platformok lehetővé teszik a valós idejű (szinkron), valamint a késleltetett (aszinkron) oktatást. A hibrid tanulás a hallgatói és oktatói igények változatosságát figyelembe véve, igyekszik kielégíteni azokat. Segíti a különböző tanulási stílussal, fizikai és mentális képességgel rendelkező hallgatók képzését, ennek fényében alakítják az oktatók a tanrendet és az órákat (Joseph et al., 2024). A szinkron oktatásra leggyakrabban alkalmazott platformok: a Zoom, a Skype és a Microsoft Teams, míg az aszinkron oktatás legelterjedtebb platformjai: a YouTube, a Kahoot, a Redmenta és LearningApps (Schirm, 2021). Lutfi et al. (2024) szerint a hibrid oktatás nagyobb rugalmasságot, hozzáférhetőséget és mélyebb elköteleződést vált ki. A hibrid oktatás sikere a jelentkező kihívások (az oktatók munkaterhelésének egyensúlyban tartása és digitális kompetenciáinak fejlesztése, a technikai problémák kiküszöbölése, a kurzusok és tanórák hatékony tervezése stb.) leküzdésében rejlik. Amirova et al. (2024) eredményei azt mutatják, hogy a hibrid oktatás integrálása speciális oktatói tervezést igényel.

Az oktatók a kurzusok tervezésénél nagy figyelmet szenteltek a jelenléti formában és virtuális térben tanulók egyenlő lehetőségeinek biztosítására. A hallgatók megnövekedett motivációról és tanulási önállóságról számoltak be, valamint érzékelték a tanulás személyre szabottságát is.

A 2. ábra a hibrid oktatás előnyeit és hátrányait mutatja be szintén szófelhő formájában, Lutfi és szerzőtársai (2024) megközelítésében. Ugyanúgy, ahogy az 1. ábra esetében is, az előnyök zöld, míg a hátrányok piros színnel kerültek felsorakoztatásra. Szemmel látható, hogy a hibrid oktatás esetében az előnyök meghaladják a hátrányokat, éppen fordítva, a távoktatáshoz képest. A hibrid oktatás személyre szabott tanulási lehetőséget biztosít minden hallgatói igénynek megfelelően. A kooperatív munka szervezése egyszerűsödik, ugyanis a jelenléti és távoktatás egyesül. Az oktatók és hallgatók személyesen és virtuálisan is találkoznak, együttműködnek. Az alkalmazott platformokat ösztönösen használják, a tanulási és értékelési módszerek is változatosak. Az oktatási és tanulási minőség is javul, a hibrid oktatás egy rugalmas és jól alkalmazkodó pedagógia módszer. A számos előny ellenére, még mindig elmondható, hogy a hallgatói hajlandóság semleges és a módszer oktatási értéként való elfogadása is elmaradott. A hibrid oktatás jelentős hátránya az oktatókat és hallgatókat egyaránt érintő időgazdálkodási nehézség, valamint a hallgatók esetében a figyelemelterelés.

2. ábra: A hibrid oktatás előnyei és hátrányai

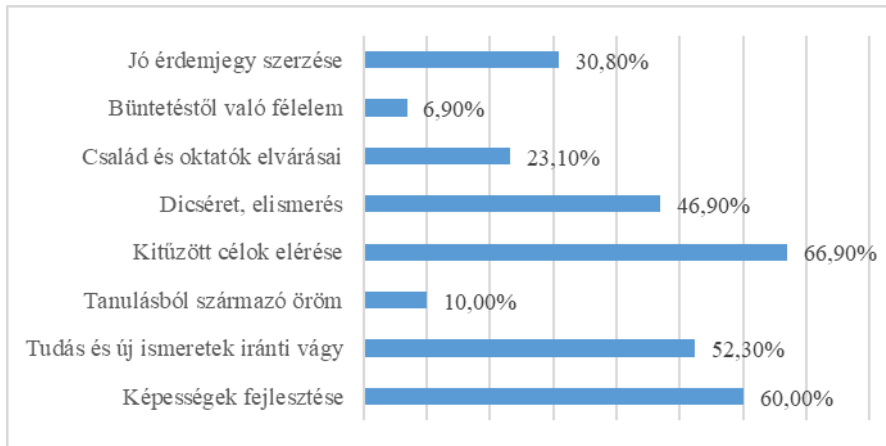
Forrás: saját szerkesztés, Lutfi et al. (2024) alapján

4. Eredmények

A kérdőíves felmérésben összesen 130 hallgató vett részt, melyből 57,7% nő és 42,3% férfi volt. A válaszadók között érzékelhető némi felülreprezentáltság, miszerint a kérdőív kitöltésében 15,4%-kal több nő vett részt, mint férfi. Az átlag életkor 23,67, vagyis 24 év volt, valamint az átlagtól való átlagos eltérés, a szórás értéke 4,65. A hallgatók képzését tekintve, 59,2% alapképzésben és 40,8% mesterképzésben végzi tanulmányait nappali tagozaton.

A 3. ábra a kutatás fő céljához kapcsolódóan, bemutatja a kérdőíves felmérésben részt vevő hallgatók belső és külső motivációjának mozgatórugóit. A kérdés kapcsán több válasz megjelölése is lehetséges volt. A táblázatból jól kiolvasható, hogy a hallgatók belső motivációját hajtó tényezők a mérvadók. A hallgatók belső motivációját 66,9%-ban a kitűzött céljaik elérése, 60,0%-ban képességeik fejlesztése és 52,3%-ban a tudás és új ismeretek iránti vágya képezi. A hallgatók számára a külső motiváció is fontos, ugyanakkor jelentősen elmarad a belső motivációval szemben. 46,9%-ban fontos a hallgatók számára, hogy mások elismerjék, megdicsérik őket.

3. ábra: Hallgatói külső és belső motivációt erősítő tényezők

Forrás: saját szerkesztés, kérdőíves felmérés alapján

Az előző kutatási célra és a belső motivációt képező tényezőkre alapozva, az 1. táblázat a hallgatók belső motivációjának értékelését tükrözi. A táblázat leíró statisztika segítségével mutatja be a kérdésre adott válaszok megoszlását. Az átlagtól való eltérés, vagyis a szórás értéke 1,316 volt. A módusz, vagyis az adatsorban leggyakrabban megjelölt érték, 33,8%-ban a 4 volt, ami azt jelenti, hogy a hallgatók belső motivációjukat erősnek értékelték. Mindössze a hallgatók 6,9%-a és 7,7%-a számolt be gyenge vagy nagyon gyenge belső motivációs szintről.

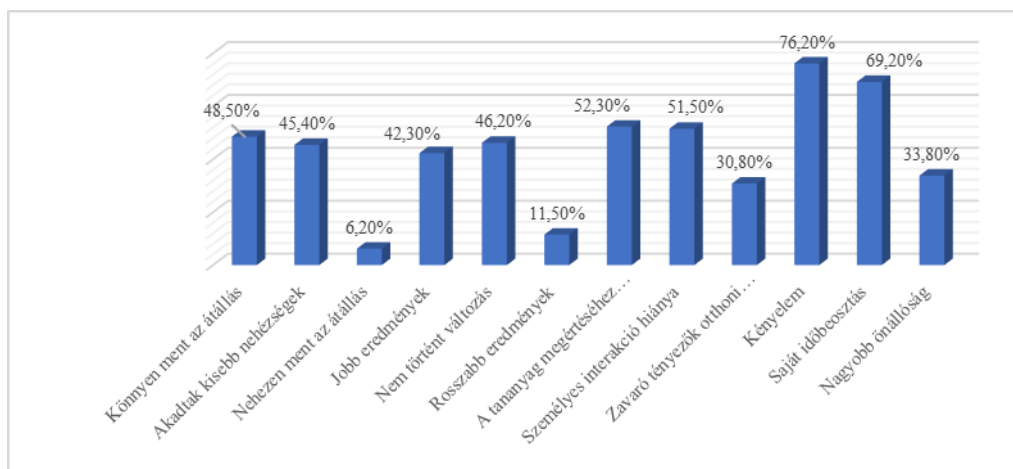
1. táblázat: Hallgatói belső motiváció értékelése

Érték	Jelentés	Százalék	Gyakoriság
1	nagyon gyenge	7,7%	10
2	gyenge	6,9%	9
3	közepes	28,5%	37
4	erős	33,8%	44
5	nagyon erős	23,1%	30
Módusz (adatsor leggyakoribb értéke)			4
Szórás			1,316
Mintaelemszám N=130 Teljes 100% Hiányzó=0			

Forrás: saját szerkesztés, kérdőíves felmérés alapján

A 4. ábra a távoktatás legfontosabb aspektusait és azok százalékos megoszlásait tömöríti hallgatói szemszögből. A kérdés kapcsán több válasz megjelölése is lehetséges volt. A kérdőíves felmérésben részt vett hallgatók 48,5%-a esetében a távoktatásra való átállás nem okozott nehézségeket. A hallgatók 45,4%-a kisebb nehézségeket tapasztalt, amelyeket könnyen meg lehetett oldani. Csupán a hallgatók 6,2%-a ütközött problémákba az átállás során. A távoktatásra való átállás 46,2%-ban nem okozott semmiféle változást a hallgatók eredményeiben. A hallgatók 42,3%-a jobb eredményeket ért el, míg 11,5%-a rosszabbul teljesített. A hallgatók véleménye szerint, a távoktatás legjelentősebb hátránya: 52,3%-ban a tananyag megértése, 51,5%-ban a személyes kapcsolatok hiánya és 30,8%-ban az otthoni környezetben zavaró tényezők. A távoktatás legjelentősebb előnyeként, 76,2%-ban a kényelem került megjelölésre, ezt követően 69,2%-ban a saját időbeosztásra való lehetőség és 33,8%-ban a nagyobb önállóság.

4. ábra: A távoktatás aspektusai hallgatói szemszögből

Forrás: saját szerkesztés, kérdőíves felmérés alapján

A 2. táblázat a hallgatói preferenciákat tükrözi az oktatási formák tekintetében. A hallgatók 44,6%-a úgy véli, hogy jelenléti formában az oktatási intézményben tud zavartalanul koncentrálni a tanórákra. A hallgatók 34,6%-a otthoni környezetben tud jobban figyelni az elsajátítandó tananyagra, valamint a hallgatók 20,8%-a szerint nincs különbség a két helyszín között. Ugyanolyan mértékben tudnak az órákon figyelni, vagy elkalandozni. Mindezek ellenére a hallgatók 33,1%-a támogatja a hagyományos jelenléti formában történő oktatást, 22,3%-a távoktatás mellett szavaz. A hallgatók 44,6%-a pedig a jelenléti és a távoktatás ötvözetét, azaz a hibrid oktatási módszert preferálja.

2. táblázat: Hallgatói preferencia az oktatási formák tekintetében

Zavartalan koncentráció	Oktatási intézmény	44,6%
	Otthoni környezet	34,6%
	Nincs különbség a két helyszín között	20,8%
Preferált oktatási forma	Hagyományos jelenléti oktatás	33,1%
	Távoktatás	22,3%
	Hibrid oktatás	44,6%

Forrás: saját szerkesztés, kérdőíves felmérés alapján

5. Következtetések, javaslatok

A tanulmány a hallgatók tanulási motivációjának felmérésével foglalkozott a távoktatás és hibrid oktatás tükrében. A kutatási eredmények nem reprezentatívak, mégis jelentős információkkal szolgálnak. A szekunder kutatásból, vagyis a szakirodalmi összefoglalóból kiderült, hogy a tanulási motiváció külső (extrinzik) és belső (intrinzik) motivációra bontható és egyéntől függően változó. Továbbá a hallgatók teljesítőképességét, tanulási motivációját és kedvét az oktatási forma is befolyásolhatja, legyen szó távoktatásról vagy hibrid oktatásról. A szakirodalom szerint, a távoktatás hátrányai meghaladják előnyeit, ennek ellenkezője mondható el a hibrid oktatási módszerről. Az empirikus kutatás eredményei alapján, a hallgatók belső motivációja magasabbra értékelt külső motivációjukkal szemben, amit leginkább a kitűzött célok elérése, az egyén készségeinek fejlesztése és a tudás, új ismeretek megszerzése iránti vágy mozgat. A megállapítással részben cáfolható Kiss (2015) következtetése, miszerint a hallgatók külső motivációja magasabbra értékelt, ugyanakkor a belső motiváció is mérvadó. Szenczióvá és társ. (2021) megállapításai alapján, a koronavírus-járvány idején a hallgatók vegyes érzelmekkel fogadták az átmenetileg bevezetett távoktatást. Ez a megállapítás csak részben bizonyítható jelen kutatás eredményeivel, ugyanis az ideiglenesen bevezetett távoktatás nem kevés újdonságot hozott a hallgatók életébe. Ugyanakkor az átállás könnyen ment, a hallgatók tanulmányi eredményeire nem volt különösebb hatással. A hallgatók a tananyag megértésével kapcsolatban ütköztek leginkább problémába, valamint hiányolták a személyes kapcsolatokat. Ennek ellenére szabadon gazdálkodtak idejükkel, a legtöbben kényelemről számoltak be, ugyanis nem kellett ingáznia az egyetem és a lakóhely között. A komfort és kényelemérzet ellenére, mégis az oktatási intézményben biztosított a zavartalanabb koncentráció a hallgatók számára. Ugyanakkor a mélyebb fókusz javára nem feltétlenül mondanának le kényelmükről, így a hallgatók jelentős százaléka számára a vegyes, azaz a jelenléti és távoktatás ötvözése lenne az optimális és ideális megoldás. Ennek tükrében javasolt a felsőoktatási intézmények által ezen gondolat megfontolása, hiszen az előadások kevésbé látogatottak, mint a gyakorlati órák vagy szakszemináriumok, így azok átkerülhetnének az online térbe, míg a személyes jelenléti és aktivitást igénylő tanórák a régi kerékvágásban mehetnének tovább jelenléti formában. Ez nemcsak a hallgatók esetében lenne időhatékony megoldás, hanem az oktatók esetében is, akik akár több figyelmet szentelhetnének kutatói tevékenységükre vagy egyéb munkahelyi teendőikre. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni a generációs különbségeket sem e tekintetben, nem mindenki tud azonosulni az újszerű módszerekkel, éppen ezért, ha a változás szükséges és mindenképp be fog következni, érdemes lehet kis léptékben haladni és mindenki számára hasonló lehetőségeket biztosítani a fejlődésre.

6. Összefoglalás

A tanulási motiváció összetett jelenség, amire külső és belső tényezők is hatnak. A hallgatók oktatáshoz való hozzáállása, tanulási kedve és hajlandósága, valamint teljesítőképesége az oktatási rendszertől, az alkalmazott pedagógiai módszerektől nagymértékben függ. A hagyományos jelenléti oktatás biztosítja a hallgatók fejlődését, céljaik elérését, későbbiekben munkaerőpiaci foglalkoztathatóságát. Ugyanakkor a fizikai jelenlét nem mindig párosul a szellemi jelenléttel, hiszen aki passzivitást mutat, az hiába jelenik meg személyesen a tanórákon. A távoktatás nagyobb fokú szabadságot, önállóságot biztosít, ugyanakkor a hallgatók az elsajátítandó ismeretek és a tananyag megértése során akadályokba ütközhetnek. A hibrid oktatás a kettő oktatási forma közti átmenetet képezi, bizonyos tanórák jelenléti formában, mások virtuális térben zajlanak. Ahhoz, hogy mindenki számára megfelelő módszer legyen alkalmazott, az egyetemek vezetősége részéről konszenzuson alapuló döntés szükséges, mindemellett elengedhetetlenek a hosszú távú hatékonysági felmérések az oktatók és a hallgatók részéről.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. *Nurlina Nurlina; Tri Widayatsih; Neta Dian Lestari: The effect of job satisfaction and motivation on the organizational commitment.* JMKSP (Jurnal Manajemen, Kepemimpinan, Dan Supervisi Pendidikan), Vol 8, No 1, pp 26-39 (2023) E-ISSN 2614-8021, P-ISSN 2548-7094 <https://doi.org/10.31851/jmksp.v8i1.10029>
2. *Jacob Filgona; John Sakiyo; D. M. Gwany; A. U. Okurunka: Motivation in learning.* Asian Journal of Education and Social Studies, Vol 10, No 4, pp 16-37 (2020) <https://doi.org/10.9734/ajess/2020/v10i430273> ISSN 2581-6268
3. *David S. Bright; Anastasia H. Cortes; Eva Hartmann; K. Praveen Parboteeah; Jon L. Pierce; Monique Reece; Amit Shah; Siri Terjesen; Joseph Weiss; Margaret A. White; Donald G. Gardner; Jason Lambert; Laura M. Leduc; Joy Leopold; Jeffrey Muldoon; James S. O'Rourke; OpenStax College: Principles of Management.* OpenStax, Houston, Texas, 2019
4. *Sartin Dian Tiwery; Threesje R. Souisa: Inside-Outside circle as the way in building students motivation and interaction in speaking classroom activities.* International Journal of Language Education, Vol 3, No 1, pp 33–45 (2019) <https://doi.org/10.26858/ijole.v1i1.6703>
5. *Anne Bruce; James S. Pepitone: Motivating Employees.* McGraw-Hill Education, New York, 1999
6. *Sütő Éva: Motiválatlanok, vagy rosszul motiválunk? A tanulási motiváció vizsgálata a 9-11. évfolyamra járó szakképző iskolások körében: doktori értekezés.* Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2021
7. *Malatinszki Szilárd: A digitális oktatás megélése.* 2020, <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.36400.38408> (online)
8. *Kiss Ádám Gergő: Tanulási motivációk vizsgálata a Szent István Egyetem hallgatóinak körében.* Studia Mundi – Economica, 127-137. oldal, 2. évf., 3. szám, 2015, 10.18531/Studia.Mundi.2015.02.03.127-137 <https://doi.org/10.18531/Studia.Mundi.2015.02.03.127-137>
9. *Hamid Tohidi; Mohammad Mehdi Jabbari: The effects of motivation in education.* Procedia Social and Behavioral Sciences, Vol 31, pp 820-824 (2011) doi:10.1016/j.sbspro.2011.12.148 ISSN 1877-0428 <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.148>
10. *EFEB. A távoktatás története: a levelező iskolától az online tanfolyamok világáig.* 2017, <https://www.efeb.hu/e-learning/hirek/a-tavoktatas-tortenete> (online)
11. *Thomas Farnell; Ana Skledar Matijević; Ninoslav Šćukanec Schmidt: ‘The impact of COVID-19 on higher education: a review of emerging evidence’,* NESET report, Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2021, doi: 10.2766/069216. ISBN 978-92-76-21367-3 <https://data.europa.eu/doi/10.2766/069216>
12. *Simon Szabolcs: Online oktatás és nyelve – szlovákiai példa.* In: Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok és a Covid19. A SJE TKK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos szimpóziumának tanulmánykötete. Komárom: SJE Tanárképző Kar, 2021. 64-82 o.

13. *Schirm Anita*: A digitális szövegtípusok és az online alkalmazások előnyei és hátrányai a nyelvtanításban. In: Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok és a Covid19. A SJE TTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos szimpóziumának tanulmánykötete. Komárom: SJE Tanárképző Kar, 2021. 24-38 o.
14. *Kiss Katalin*: A flipped classroom, avagy a tükrözött osztályterem módszer hasznossága az online vagy hibrid szaknyelvi órán. In: Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok és a Covid19. A SJE TTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos szimpóziumának tanulmánykötete. Komárom: SJE Tanárképző Kar, 2021. 107-123 o.
15. *Józsa Krisztián; Fejes József Balázs*: A tanulás affektív tényezői. In: Mérlegen a magyar iskola Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2012. 367-406 o.
16. *Fülöp Márta*: A motiváló iskola. In: Az oktatás korproblémái ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2017. 104-129 o.
17. *Fehér Ágota; Fodor Szilvia*: Pozitív érzelmek a tanulás szolgálatában. In: 12th International Conference of J. Selye University – Pedagogical Sections. Komárom: SJE, 2020. 265-281 o. <https://doi.org/10.36007/3730.2020.265>
18. *Engel Enikő*: Az online történelemoktatás nehézségei és kezelésük. In: Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok és a Covid19. A SJE TTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos szimpóziumának tanulmánykötete. Komárom: SJE Tanárképző Kar, 2021. 171-180 o.
19. *Kazainé Ónodi Annamária*: *Online vagy hagyományos tantermi oktatás?* *Educatio*, 508-514. oldal, 30. évf., 3. szám, 2021, DOI: 10.1556/2063.30.2021.3.10 ISSN 1216-3384 <https://doi.org/10.1556/2063.30.2021.3.10>
20. *Nahalka István*: *Koronavírus és oktatáspolitikai*. *Educatio*, Vol 30, No 3, pp. 22-35. 2021, DOI:10.1556/2063.30.2021.1.2 ISSN 1216-3384 <https://doi.org/10.1556/2063.30.2021.1.2>
21. *Szűts Zoltán*: *A digitális pedagógia jelenségei és megnyilvánulási formái*. Új Pedagógiai Szemle. 15-38- oldal, 70. évf., 5-6. szám, 2020, ISSN 1215-1807
22. *Szűts Zoltán*: *Távoktatás a koronavírus idején*. *Korunk*, 9-16. oldal, 32. évf., 2. szám, 2021, ISSN 1222-8338
23. *Fejes József Balázs*: *Célok és motiváció*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.
24. *Fuad Lutfi, F; Arief Yulianto; Suwito Eko Pramono; Masrukhi Masrukhi*: *Adapting Pancasila Education for the Digital Age: Hybrid Training Challenges and Opportunities*. International Conference on Science, Education, and Technology, Vol. 10, pp. 231-236 (2024), e-ISSN 2964-4291
25. *Sylvester Joseph; Anna Tahir; Farwa Bibi; Khalid Hamid; Muhammad Waseem Iqbal; Sadaquat Ali Ruk; Saleem Zubair Ahmad*: *A Review Analysis on Using "AIED" to Improve Student Engagement in Hybrid Education*. *Bulletin of Business and Economics (BBE)*, Vol 13, No. 2, pp 424-435 (2024) <https://doi.org/10.61506/01.00348>

26. Szencziová Iveta; Kinga Kántor; Sarolta Darvay; Eva Tóthová Tarová; Melinda Nagy; Zoltán Fehér; Pál Balázs: Az online oktatás bevezetése és hatékonysága a Selye János Egyetemen a Covid-19 pandémia első hulláma után. In: 13th International Conference of J. Selye University-Sections of Pedagogy and Informatics, 2022, 147-159 o. DOI: [https://doi.org/10.36007/4133.2022.147\(online\)](https://doi.org/10.36007/4133.2022.147(online))
27. Kézi Csaba: *Globalization in Higher education, Advantage and Disadvantage of Online Education*. International Journal of Engineering and Management Sciences, Vol. 8, No. 4, pp. 1-9 (2023) <https://doi.org/10.21791/IJEMS.2023.028>
28. Tris YC Kee; Hao Zhang; Ronnel B. King: *An empirical study on immersive technology in synchronous hybrid learning in design education*. International Journal of Technology and Design Education, Vol. 34, No. 3, pp. 1243-1273 (2024) DOI:10.1007/s10798-023-09855-5 <https://doi.org/10.1007/s10798-023-09855-5>
29. Amina Amirova; Aziya Zhumabayeva; Aziza Zhunusbekova; Assyl Arenova; Nurbanu Nygymanova: *Students' Perspectives of a Hybrid Learning System in Kazakhstani Higher Education: A Case Study*. Journal of Education and e-Learning Research, Vol. 11, No. 2, pp. 302-310 (2024) DOI: 10.20448/jeelr.v11i2.5546 <https://doi.org/10.20448/jeelr.v11i2.5546>